

PASSARATX (Porreres, Mall. 35, c-9)

Nom d'un carrer de la vila obert en terrenys de l'antiga alqueria del mateix nom.⁴

Segons Lladó Ferragut,⁵ cap al 1900, l'alqueria de *Passaratx* s'estenia cap el sud-est fins al camí de Felanitx.

L'enquesta de Coromines no va aportar cap dada, fora de la pronúncia que va sentir al seu informant (*Pəsərác*), a diferència de la grafia *Passaraix*, donada per Lladó Ferragut. I efectivament, l'única grafia antiga que hem trobat és *Passaraig*, alqueria o rafal doc. l'any 1266.⁶ Hi ha altres mencions antigues de noms semblants però és incert o improbable que es refereixin a aquest lloc. Els que se li assemblen més són *Alpassar*, alqueria o rafal, de l'any 1281,⁷ *Panczarach*, doc. l'any 1242,⁸ el qual jutja «alqueria o vila», document que diu que en aquest lloc hi ha quatre pedres posades una damunt l'altra. És probable que fos la pilastra de la cambra d'un talaiot, similar a la del Campanar des Moros, de Montuïri.

No essent segur que aquest lloc correspongui a Porreres o més aviat a Felanitx, i havent-hi la diferència fonètica entre *-ncz-* i *-ss-*, la pertinència d'un nom a l'altre ja es torna més incerta. També és problemàtic que hi hagi identitat amb el nom del *Llibre del Rep.* (f. 14r, Busquets 733) *Alqueria potxarix* (*pocherichy*) que en els altres còdexs ve com *potchexarrichy* i *potchexarrichi*.

A priori Coromines pensa en el llatí *PASSERAS* (ll. vg. *PASSĀRAS*), nom del passerell i del pardal (italià *pàssera*). Idea que podria recolzar en l'existència de l'alqueria *Peixerí*, que, en el Mapa Despuig, figura amb la forma *Paxerins*. Aquesta alqueria sembla ser la que figura amb el nom de *Rabal Alpazari* en l'edició Bofarull del *Repartiment*, dins la part reial del terme de Sineu (p. 91); i, a la pàgina següent, torna a sortir *Rabal Aben Sanx Alpazari*.

Des del punt de vista fonètic, fóra concebible un canvi de *Potxerratxi* (segons les variants del nom del *Rep.* que publica Busquets) en *Passaratx* (car la *o* podria resultar d'una articulació moresca de *pa-* com *pā-*, a causa de la *p*); i, d'altra banda, *Potxarix* podria resultar d'una forma en ablatiu,

4. Josep MASCARÓ PASSARIUS, *Corpus de toponímia de Mallorca*, 6 vols. (Palma de Mallorca, Gràfiques Miramar, 1962-1967), vol. III, p. 1.118.

5. Josep MASCARÓ PASSARIUS, *ibid.*, vol. III, p. 1.121.

6. Gaspar MUNAR I OLIVER i Ramon ROSSELLÓ VAQUER, *Història de Porreres. Des dels temps prehistòrics fins al segle XVI* (Palma de Mallorca, Gràfiques Miramar, 1977), p. 39.

7. Ramon ROSSELLÓ VAQUER, *Felanitx a la segona part del segle XIII* (Felanitx, Ed. Ramon Lull, 1973).

8. Pere XAMENA FIOL, *Història de Felanitx*, vol. II (Palma de Mallorca, Gràfiques Miramar, 1975), p. 34.